

เมื่อใจไม่ตรงกับเพศจะทำอย่างไร

ศ.นพ.อภิรักษ์ ช่างสูวณิช

ภาควิชาศัลยศาสตร์

Faculty of Medicine Siriraj Hospital

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

ปัญหาเรื่องจิตใจ ที่มีความต้องการเป็นเพศตรงกันข้ามกับเพศที่กำเนิด มีประวัติมายาวนานกว่า 2,000 ปี ย้อนไปได้ถึงในสมัยโรมัน ทาสชื่อ Sporus ได้เปลี่ยนอวัยวะเพศจากชายเป็นหญิง และได้เป็นภรรยาของ Nero ซึ่งเป็นซีซาร์องค์สุดท้ายของโรมัน

หากแต่การแปลงเพศยุคปัจจุบัน เริ่มตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1832 ในผู้หญิงที่มีช่องคลอดตีบ ปี 1963 John Hopkin University ได้ตั้งทีมสหสาขาเพื่อรักษาผู้ป่วยกลุ่มนี้ และในปี 1966 Harry Benjamin ซึ่งถือว่าเป็นบิดาแห่งการแปลงเพศได้แต่งตำรา ชื่อ The Transsexual Phenomenon ซึ่งเป็นตำราพื้นฐานเกี่ยวกับความผิดปกติของลักษณะเพศ (Gender Identity Disorder) เขาได้กำหนดลักษณะที่สำคัญของความผิดปกตินี้ 4 อย่าง คือ

1. มีความต้องการที่จะเป็นเพศตรงกันข้ามไปตลอดชีวิต
2. มีลักษณะภายนอกที่ตรงกันข้ามกับเพศทางพันธุกรรมและแต่งตัวเป็นเพศตรงกันข้ามโดยไม่มีอารมณ์ทางเพศ
3. มีความรู้สึกเกลียดชังอวัยวะเพศของตัวเองและไม่มีความสุขจากมัน
4. ไม่มีความรู้สึกชอบเพศเดียวกัน

การรักษา

การรักษาผู้ที่ไม่ต้องการเพศของตัวเองเป็นการรักษาที่ซับซ้อน ซึ่งต้องดูแลทั้งด้านจิตใจ สังคม การเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมน และรูปลักษณ์ที่แสดงเพศ โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญหลายสาขา เช่น จิตแพทย์ แพทย์ด้านต่อมไร้ท่อ นักสังคมสงเคราะห์ ศัลยแพทย์ตกแต่ง และในบางประเทศ อาจจะสามารถถึงฐานะทางด้านกฎหมายด้วย โดยมีการรักษาตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ให้ผู้ป่วยลองใช้ชีวิตแบบเพศตรงกันข้าม เพื่อยืนยันภาวะนี้และแยกจากความผิดปกติอื่นที่ใกล้เคียงกัน เช่น ความต้องการเป็นเพศตรงกันข้ามจากโรคจิตหลอน (Schizophrenia)
2. การรักษาด้วยฮอร์โมน อาจเริ่มก่อนใช้ชีวิตแบบเพศตรงกันข้าม ในยุโรปอาจเริ่มใช้ฮอร์โมนเร็วก่อนที่ลักษณะทางเพศจะแสดง การใช้ฮอร์โมนก็อาจมีผลแทรกซ้อนขึ้นได้ เช่น มีน้ำหนักไหล ไขมันในเลือดสูง สิว ตับอักเสบ เป็นต้น
3. การผ่าตัดเปลี่ยนแปลงลักษณะเพศ มี 2 แบบ คือ จากชายเป็นหญิงและจากหญิง

เป็นชาย ซึ่งการผ่าตัดแปลงเพศชายเป็นหญิงทำมากกว่าการผ่าตัดแปลงหญิงเป็นชาย

การผ่าตัดแปลงเพศ แบ่งเป็น

1. อวัยวะสืบพันธุ์ภายนอก คือส่วนของอวัยวะและองคชาติในผู้ชาย ส่วนในผู้หญิงคือรังไข่ และมดลูก
2. รูปลักษณ์แสดงเพศอย่างอื่น เช่นในผู้ชาย คือ กระจุกกล้ามเนื้อเสียง (Adam apple) ในผู้หญิงคือเต้านม

การแปลงเพศจะเลือกทำอย่างใดอย่างหนึ่งก่อนก็ได้ แต่โดยทั่วไปในรายที่ต้องการเปลี่ยนจากชายเป็นหญิงอาจจะเริ่มจากเสริมเต้านมด้วยถุงเต้านมเทียม ต่อมาตัดอวัยวะสืบพันธุ์ภายนอก และตัดกระจุกกล้ามเนื้อเสียงเป็นต้น

การผ่าตัดแปลงอวัยวะเพศชายเป็นหญิง

ขั้นตอนการผ่าตัดอวัยวะสืบพันธุ์เพศชาย ร่วมกับสร้างช่องคลอดและลักษณะอวัยวะเพศหญิง โดยทั่วไปการผ่าตัดจะใช้เวลาประมาณ 4-5 ชั่วโมง ผู้ป่วยจะถูกดมยาสลบหรือให้ยาชาเข้าไขสันหลัง หลังจากเตรียมทำความสะอาด แพทย์จะสวนสายยางที่ท่อปัสสาวะ เริ่มสร้างช่องคลอดใหม่โดยกรีดผิวหนังระหว่างถุงอัณฑะและรูทวารหนัก จากนั้นจะเลาะโพรงเข้าไปจนถึงใกล้กับเยื่อช่องท้อง องคชาติและท่อปัสสาวะจะถูกตัดให้สั้น โดยเก็บผิวหนังที่หุ้มไว้ เลาะเอาอัณฑะออก หลังจากนั้นผิวหนังของอัณฑะและองคชาติจะถูกดันเข้าไปในช่องคลอดที่เลาะไว้ ถ้าผิวหนังไม่พอก็จะหาผิวหนังจากบริเวณขามาเสริม ผิวหนังโดยรอบจะเย็บปิดพร้อมกับเจาะรูท่อปัสสาวะและตุ่มครีโตริส ส่วนผิวหนังภายนอกจะถูกเย็บแต่งเป็นกลีบปากช่องคลอด แล้วจึงใส่ผ้าก๊อชเข้าไปในช่องคลอดเพื่อกันไม่ให้โพรงตีบแคบ

สำหรับแผลผ่าตัดจะหายภายใน 7-14 วัน และอาจจะต้องนอนพักในโรงพยาบาลประมาณ 7 วัน

ผลแทรกซ้อนที่พบบ่อยที่สุดคือ การตีบแคบของช่องคลอด การป้องกันคือต้องมีการขยายช่องคลอดโดยตัวผู้ป่วยเองอีกเป็นเวลา 3-6 เดือน **ผลแทรกซ้อนอื่นอาจมีคือ เลือดคั่ง ติดเชื้อ เกิดทางต่อระหว่างช่องคลอดกับปัสสาวะหรือลำไส้ใหญ่**

การผ่าตัดแปลงเพศหญิงเป็นชาย

มีขั้นตอนยุ่งยากมากกว่า แบ่งออกได้เป็น

1. ตัดเต้านม
2. ตัดอวัยวะสืบพันธุ์ภายใน

3. ตัดอวัยวะสืบพันธุ์ภายนอกพร้อมกับสร้างอวัยวะเพศชาย

ส่วนใหญ่ผู้หญิงที่ต้องการมีลักษณะเป็นเพศชายอาจจะทำแค่ตัดเต้านมหรืออวัยวะสืบพันธุ์ภายใน คือ รังไข่และมดลูกออกก็พึงพอใจแล้ว แต่ถ้าต้องการสร้างอวัยวะเพศชาย ขั้นตอนการผ่าตัดก็คือ เลาะเอาเยื่อช่องคลอดออก หลังจากนั้นจะสร้างท่อปัสสาวะจากเยื่อช่องคลอด ร่วมกับการสร้างองคชาติโดยการนำผิวหนังจากโคนขาหรือผิวหนังหน้าท้องก็ได้ การผ่าตัดนี้ไม่ยุ่งยากมากนัก แต่จะมีแผลเป็นบริเวณใกล้เคียงกันค่อนข้างมาก ถ้าใช้เนื้อเยื่อที่อยู่ไกลไป เช่น ใช้เนื้อจากแขนหรือต้นขา ก็จะได้รูปร่างขององคชาติและท่อปัสสาวะที่ดีกว่า แต่การผ่าตัดจะใช้เวลานานขึ้น การใช้เนื้อเยื่อทั้ง 2 อย่างนี้อาจจะร่วมกับการใส่วัสดุเสริมทำให้องคชาติที่สร้างมีความแข็งแรงมากขึ้น การสร้างอวัยวะจะใช้ผิวหนังจากกลีบปากของคลอดร่วมกับการใส่วัสดุเทียมด้านในก็จะได้ผลดี ผลแทรกซ้อนที่พบบ่อย คือ การไหลของแกนที่ใส่เข้าไป และการตีบแคบของท่อปัสสาวะ

แต่ไม่ว่าจะพยายามเปลี่ยนลักษณะไปเป็นเพศใดก็ตาม การรักษาต้องเป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ เพื่อป้องกันข้อผิดพลาดจากความคิดที่ยังไม่ชัดเจน การรักษาจะมีประโยชน์แก่ผู้ที่มีความต้องการอย่างแท้จริง ซึ่งจะทำให้พวกเขาสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้ด้วยความมั่นใจมากขึ้น.